

Streszczenie

Słowa klucze: dezambiguizacja, ujęcie zorientowane obiektowo, klasa obiektowa, tłumaczenie automatyczne, polisemia

Celem niniejszej rozprawy doktorskiej jest dezambiguizacja syntaktyczno-semantyczna hiszpańskich czasowników ruchu, sklasyfikowanych jako czasowniki przemieszczania – *salir* oraz *entrar* – przy zastosowaniu modelu opisu leksykograficznego zaproponowanego przez profesora Wiesława Banysia i rozwijanego w licznych pracach naukowych śląskiej grupy badawczej, a także w pracach licencjackich i magisterskich studentów tego ośrodka naukowego.

Ujęcie zorientowane obiektowo, które przedstawiamy i którego używamy do analizy jest skutecznym narzędziem służącym do dezambiguizacji i tłumaczenia automatycznego, które może być zastosowane do opisu różnych jednostek leksykalnych.

Według tego modelu opisowego, leksem ma tyle różnych znaczeń w języku źródłowym, ile jest potrzebnych do wygenerowania poprawnego znaczenia i zapewnienia właściwego tłumaczenia w języku docelowym (Banyś, 2002a: 7). Dlatego też, analizujemy różne użycia przedstawione w słownikach tradycyjnych i badanych korpusach, w celu przygotowania schematów syntaktyczno-semantycznych, w których elementy charakteryzują się tymi samymi cechami i w przedstawionych kontekstach, mają to samo użycie w języku docelowym, w naszym wypadku, w języku polskim.

Jednym z elementów zasadniczych i ważnych tej teorii jest pojęcie klasy obiektowej. Klasy semantyczne składają się z argumentów, które są wskazane w każdym ze schematów za pomocą operatorów i atrybutów, które są typowe dla każdej z klas obiektowych.

Prezentowaną metodę leksykograficzną uzupełniają tabele, które podsumowują wszystkie użycia analizowane i wyszukane na podstawie zebranego materiału jak również komentarze i obserwacje dotyczące realizowanego zadania.

Ponadto, w pierwszej części rozprawy przedstawiamy podstawy teoretyczne leksykograficzne – model leksykograficzny Gastona Grossa, strukturę predykatowo–argumentową Stanisława Karolaka, teorię Sens-Tekst, słownik w ujęciu *frames* i *scripts* – które proponują opisy przeznaczone do tłumaczenia automatycznego.

Część teoretyczną otwiera rozdział poświęcony tłumaczeniu automatycznemu, który wprowadza w problematykę tego typu przekładu, jego ograniczenia oraz możliwości rozwoju.

W rozdziale siódmym, który zamyka tę pierwszą część teoretyczną pracy, opisujemy model leksykograficzny zaproponowany przez katalońskiego profesora Xaviera Blanco Escodę i jego zespół z Laboratorium Fonetyki, Leksykologii i Semantyki Uniwersytetu Autonomicznego w Barcelonie. Ujęcie to przedstawia wiele podobieństw zarówno z opisem zorientowanym

obiekto, który stanowi szkielet naszej pracy, jak i innymi teoriami zaprezentowanymi wśród propozycji leksykograficznych tej dysertacji.